

ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО СВІТУ

Термін «глобальні проблеми» вперше з'явився на Заході в 60-их роках ХХ ст. Коли говорять «глобальний», то звичайно мають на увазі складність питання, яке охоплює всю земну кулю і потребує негайного вирішення. Особливої уваги заслуговує концепція глобальних проблем Римського клубу. У межах концепції глобальні проблеми називаються світовими проблемами і розуміються як непередбачене поєднання багатьох взаємопов'язаних труднощів та проблем, що сформували ту непросту ситуацію, в якій знаходиться зараз людство. Розв'язати їх можливо лише спільними зусиллями планетарного масштабу.

Римський клуб акцентує увагу на соціально-психологічному аспекті глобальних проблем, складовими якого є: нігілізм як пануюча світоглядна установка; загроза тривіалізації глобальних проблем; труднощі формування світоглядних позицій у молоді. Робиться висновок, що глобальною проблемою нині стає створення нової системи цінностей, здатної дати мету життю сучасної людини та пояснити сенс її існування, стати основою погляду на єдиний взаємозалежний світ. Останній характеризується не стільки опозицією «глобальне-локальне», скільки всезагальною опозиційністю локальних культур одна одній. Звідси – нове розуміння самих глобальних проблем. Якщо за часів «холодної війни» глобальні проблеми визначилися, зокрема Леві-Строссом, як ті, дискусія щодо способів вирішення яких призводить до розмежування між капіталізмом та соціалізмом, то тепер глобальні проблеми існують як такі, що для свого вирішення потребують діалогу не лише різних країн, а й різних культур. Необхідність діалогу локальних культур, що є засобом вирішення глобальних проблем, спричинює нове розуміння політики, а саме: політика – це інструмент спілкування різних національних культур, наука про існування людей у їх неповторності.

Під світовим порядком розуміється такий устрій світу, який має забезпечити основні потреби держав-націй, регіональних асоціацій, міжнародних організацій та інститутів. Згідно з Карлом Ясперсом, світовий порядок – це прийнятий усіма устрій, що виник внаслідок відмови кожного від абсолютного суверенітету. Якщо міжнародний порядок задовольняє потребу держав у забезпеченні їх суверенітету, то світовий порядок – основоположні потреби людства, що нині пов'язані з його адаптацією до процесів глобалізації. Розрізняють два типи великої держави: класичний, або велика держава типу імперія, і новітній, або велика держава типу лідер. Їх емпіричними аналогами є, відповідно, Росія і США. Велика держава типу імперія орієнтується на сфері впливу, тобто країни чи регіони, які мають значення для збереження великодержавного статусу, дають змогу впливати на поведінку інших національних акторів і знаходяться під загрозою з боку великої держави-конкурента. Класична велика держава є абсолютно екстенсивною. У зовнішньому плані це означає глобальний контроль над усім середовищем, у внутрішньому – домагання зберегти внутрішню монолітність.

Велика держава типу лідер – це держава, яка своєю національною могутністю та ідейною харизмою проголошує та захищає привабливі універсальні принципи і виконує функції лідера, орієнтуючись не на сфері впливу, а на світовий порядок. Принципи останнього використовуються великою державою типу лідер в якості наддержавної, об'єктивної легітимації власних зовнішньополітичних дій. Апеляція до універсальних цінностей слугує також вищим аргументом для підтримки власних інновацій. Інколи ж така держава не тільки звертається до вищих принципів заради власної легітимації, а й виступає їх творцем. Так, США стали першою великою державою існуючих глобальних проблем, а й умовою максимально корисного використання політичних процесів глобалізації. Отже, політичний аспект глобальних проблем існує як пошук шляхів встановлення нового світового порядку.

Основні потреби держав-націй, регіональних асоціацій, міжнародних організацій та інститутів. Згідно з Карлом Ясперсом, світовий порядок – це прийнятий усіма устрій, що Під світовим порядком розуміється такий устрій світу, який має Актуальність першого підходу зумовлена відсутністю єдиного механізму регулювання процесів глобалізації, внаслідок чого локальні економічні, політичні та культурні відмінності усуваються зусиллями окремих суб'єктів, що спричинює загрозу бал-канізації. Однак існування політичних інститутів, які мали б загальносвітову легітимність неможливе в умовах домінування культурної ідентичності як засобу легітимації влади. Звідси – певна «штучність» світового уряду, позбавленого легітимного інституту влади на зразок національної держави, а тому й – достатньої моральної і фізичної сили для насильного здійснення контролю над поведінкою окремих держав. Другий підхід є зверненням до ключової ланки міжнародних відносин – національної держави, що розглядається як єдиний можливий спосіб розв'язання суперечності між необхідністю колективного контролю над індивідуальною поведінкою національних акторів і слабкістю сил колективізму світової спільноти.

Список використаних джерел

1. Кирилук Ф.М. Політологія. Навчально-методичний комплекс. К., 2004. 697 с.
2. Логвин В.Л. Політологія. Навчальний посібник. 2006. 365с.